

# Bir Muhalefet Stratejisi Olarak Yolsuzluk Söylemi

**Abdullah Eren**

Seçim öncesi benzerlikler açısından ele aldığımızda, 1994 seçimleri nasıl tarihi öneme sahipse 2014 yerel seçimleri de Türkiye'deki huzur ve güvenin tesisi için o kadar önem arz etmektedir.

1994 yerel seçimleri Türkiye siyasi hayatında ayrı bir öneme sahiptir. Bu seçimler 1980 sonrası en çekişmeli belediye seçimlerinden biri olmasının yanı sıra Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Belediye Başkanlığını kazanarak siyaset sahnesine kalıcı olarak girdiği seçimlerdir.

Siyasal İslam'ın temsilcisi olarak görülen Refah Parti'sinin yükselen oy oranı yerel seçimlerde tavan yapmış ve 1995 genel seçimlerindeki zaferinin de habercisi olmuştur. Nitekim dönemin gazeteleri hızlıca tarandığında, mevcut siyasi partilerin Refah Parti'sinin yükselişine karşı ittifak arayışları, gazetecilerin "Refah tehlikesine" karşı uyarı yazıları hemen göze çarpıyor. Türkiye'deki muhafazakâr kesim için adeta dönüm noktası olan 1994 yerel seçimleri, aradan geçen 20 yılda Türk siyaset sahnesinde meydana gelen birçok olayın da başlangıcı olarak görülebilir. Bu seçimlerden sonra "Milli Görüş Belediyeciliği" kavramı ortaya çıkmış, yerel yönetimlerde başarıyla yöneticilik kabiliyetlerini sergileyen Refahlı kadrolara iktidar olmanın yolu açılmıştır. Siyasetin esas başkenti İstanbul'da belediyecilik sınavını SHP ve ANAP'ın aksine gayet iyi veren Recep Tayyip Erdoğan da siyaset sahnesine kalıcı bir aktör olarak bu seçimle dâhil olmuştur. Daha sonrasında 28 Şubat sürecinde iktidardan indirilen Refah Partisi her ne kadar kapatılsa da, onun içerisinden çıkmış başarılı yerel yönetim örnekleri Milli Görüş yöneticiliğinin farklı olarak anılmasına sebep olmuştur. Zaten Başbakan'ı diğer siyasilerden ayıran en önemli özelliği yerelde kazandığı başarı ile kendisine verilen iktidar şansını iyi değerlendirmesidir. Bu anlamda, İstanbul her zaman önemini korumuştur. İstanbul seçimlerini kazanmak adeta iktidarın girizgâhı olarak görülmüştür.

Sonuçlarının 1994'deki gibi ülke kaderini etkileyeceği yerel bir seçim yaşıyoruz bugün. 30 Mart 2014 yerel seçimlerinin bir genel seçim havasında geçtiği, projelerden çok söylemlerin konuşulduğu bir ortamı yaşadık. AK Parti siyasi geleneğinin yerel yönetimlerde başlayan macerasını buradan darbe vurarak bitirmek isteyenler aslında doğru bir hamle yapıyorlar. Fakat bu sefer de metotları yanlış. Projelerden ziyade ideolojik etmenlerle seçmenlere seslenen muhalefet yine kaybedeceğe benziyor. Gezi

sürecinin ideolojik zırhını takınanlar proje yerine kimlik siyaseti yaparak kendi seçmen kitlelerini daraltıyorlar.

Bunun yanı sıra, 17 Aralık sürecinin yerel seçimlere kattığı bir muhalefet dili olarak “yolsuzluk stratejisi” de, seçim güzergâhını projelerden alıp algı yönetimine getiriyor. Tüm bunlar olurken, esasında seçim süreçlerinde muhalefet dili olarak yolsuzluk söyleminin nasıl ve ne şekilde kullanıldığının yakın siyasi tarihimizden örneklerine bakmak faydalı olacaktır. Bunun için yine çok eskiye gitmeden 1994 seçimlerine bakmak yeterlidir. Recep Tayyip Erdoğan’ın merkez medyada kendisini ifade edecek alan bulamadığı bir seçim süreciydi 1994 seçimleri. Bugünküne benzer olarak, yolsuzluk suçlamaları seçimleri etkilemek için kullanılıyordu. Genç başkan adayları Erdoğan, orman arazisine gecekondular yapmakla suçlanırken, Ankara adayları Melih Gökçek de Çocuk Esirgeme Kurumu başkanlığına para geçirmiş olmakla suçlanıyordu. Yolsuzluk söylemi stratejisi sınır tanımazken, Refah Partisi Bosna Savaşı için toplanan paraları Bosna’ya göndermemekle itham ediliyordu. İlginç olan o ki; o günlerde de sadece Recep Tayyip Erdoğan değil, tek bir haberde geçse dahi küçük oğlu Bilal Erdoğan da seçimde babasının rakibi olan Zülfü Livaneli’nin müziklerini dinlediği yönünde yalan bir haberle siyasete malzeme yapılıyordu.

Esasında bugünden daha az ölçekli olsa da benzer bir şeyler yaşıyordu. Gazetelerdeki manipülatif anketlerle Erdoğan geride gösterilirken kazanma ihtimaline karşı da ilk icraatları olarak Taksim’e camii, genelev kapama, İBB tesislerine içki sokmama gibi hususlara negatif anlamlar yükleyerek icraat beklentileri gündeme getiriliyordu.

Benzerlikler bununla sınırlı değil. Seçim sürecinde hem sosyal medyada hem de internet medyasında seçim günü ve sonrasında seçimi kirletmeye yönelik bir takım hazırlıkların olduğu bilgisi yayılıyor. Nitekim geçen gün katıldığı bir canlı yayında Melih Gökçek de bu minvalde açıklamalarda bulundu. Seçim sonuçlarını tartışılır kılmak ve AK Parti’nin muhtemel zaferine gölge düşürmek için yapılabilecek manipülasyonların benzerleri 1994 seçimleri sonrasında da yapılmıştı. Dönemin gazeteleri, özellikle İstanbul’da ortaya çıkan tabloyu karalamak adına Halkalı çöplüğünde bulunan oy pusulalarından, evlere götürülen sandıklara kadar türlü haberler yapmıştı. İstanbul’da 169 bin oyun kayıp olduğu iddia edilirken, dönemin başat partilerinden SHP ise tüm Türkiye genelinde seçimlerin iptali için başvuruyordu. Tüm itibarsızlaştırma kampanyalarına karşın, Refah Partisi ve genç başkan adayları İstanbul’da ipi göğüslüyordu. Yolsuzluk söylemi stratejisi ve seçimi kirletme çabalarının benzerliğinin yanı sıra seçim sonrasında da sandık iradesine yönelik açıklamalar dikkat çekiyordu. Zamanın İstanbul ve Ankara Valileri ile Meclis Başkanı Cindoruk, İstanbul ve Ankara’da bilhassa kadınların kendilerini huzur ve güven

içinde hissetmeleri gerektiğini, yaşam tarzına bir müdahaleye izin vermeyeceklerini söylüyorlardı. Yirmi senedir muhalefet dilinin ve araçlarının aynı olması elbette incelenmesi gereken bir konu. Ancak bu dile milletin sandıkta verdiği cevap ise hiç değişmedi. Şimdi yine hayati öneme sahip bir yerel seçimi yaşarken aynı yolsuzluk söylemi stratejisi kullanılıyor. Hem de yeni teknoloji imkanları ve dinlemeler eşliğinde. Muhtemeldir ki, seçim günü aynı provokasyonlara başvurulacaktır.

## **HUZUR VE GÜVENİN YENİDEN TESİSİ**

Bütün bu benzerliklere rağmen farklılıklar da yok değil. Türkiye'nin 35 yıllık kanayan Terör yarasına çözüm süreciyle sürülen merhem, şiddet siyasetini de geçersiz kıldı. Fakat bu sefer de, Gezi Süreci bahane edilerek kimlik siyaseti üzerinden bir operasyon yapılmak isteniyor. 17 Aralık operasyonu ile siyasetin gündemini ısıtanlar, Gezi romantizmini tekrar dirilterek sokakları karıştırmak istiyorlar. Yolsuzluk söylemi stratejisi tutmayınca, meydanlarda kitleleri harekete geçirerek başkaldırı ve anarşi kartını öne sürüyorlar. Fakat sandığın namusunu korumakta artık deneyim kazanmış kararlı bir seçmen kitlesi var Türkiye'de. Öte yandan bir başka farklılık ise yolsuzluk söylemi stratejisini kurgulayanların verdikleri taziyede acı bir ölümü Alevi-Sünni çatışması gibi lanse etmeye çalışarak şiddet siyasetini de bir anlamda teşvik etmeleridir. Bu da esasında seçimi ideolojik kampaşmalar üzerinden götürenleri halka göstermek açısından yardımcı oluyor. Meselenin bir diğer ilgi çekici yanı ise, bugün yolsuzluk söylemini seçim stratejisi olarak öne süren bir gazetede 2008 yılında bu stratejinin seçimler öncesi siyasete müdahale etmek ve seçim sonuçlarını etkilemek için kullanılmak istendiğini itiraf etmeleridir. Hâlbuki sandık iradesinin, muhalefet dili olarak kullanılan yolsuzluk söylemine prim vermediğini en iyi bu söylemi güdenlerin bilmesi gerekirdi.

Sonuç olarak, 30 Mart yerel seçimlerine Gezi süreciyle sembolleşen şiddet sarmalı ve 17 Aralık operasyonu ile hedeflenen yolsuzluk söylemi stratejisi gölgesinde giriyoruz. İktidar karşıtları, toplumsal muhalefet damarlarına ideolojik körlüğü enjekte ettikçe, seçim meydanlarında yükselen tepki de iktidarı sahiplenmeye dönüşüyor. Yukarıda da bahsedildiği gibi, yerel seçim sürecinde ve sonrasında şahit olabileceğimiz seçimi etkilemeye yönelik birçok girişim daha önce de denenmiş ve başarısız olmuştur. Ayrıca sandığın namusunu korumak sadece iktidar partisinin değil diğer tüm partilerin ve vatandaşların da görevidir. İstanbul için hizmet eşliğinin 1994'tekin çok ötesinde olduğunu da söylemek lazım. Muhalefet sadece söylem değil proje olarak ta iktidarın fevkinde somut projeler sunmalıdır. Seçim öncesi benzerlikler açısından ele aldığımızda, 1994 seçimleri nasıl tarihi öneme sahipse 2014 yerel seçimleri de Türkiye'deki huzur ve güvenin tesisi için o kadar önem arz etmektedir.